

Hr Jüri Ratas, Peaminister

Hr Martin Helme, Rahandusminister

Hr Raul Siem, Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaminister

Hr Taavi Aas, Majandus- ja taristuminister

Hr Tanel Kiik, Sotsiaalminister

18.11.2020

EVEA pöördumine seoses REACT-EU ja teiste riigieelarveliste ja EL vahendite planeerimisega Covid-19 kriisi mõju leevendamiseks

Austatud peaminister, ministrid!

Olete kõik avalikult korduvalt tunnistanud, et turismiga otseselt ja kaudselt seotud ettevõtlus on koroonakriisis enim pihta saanud ja sisuliselt halvatud. Samas ei ole kevadest saadik tehtud ühtegi otsustavat sammu nende ettevõtjate ellujäämise kindlustamiseks, v.a. lühiajaline palgatoetus ja kahe strateegilise tähtsusega transpordiettevõtte toetamine. Ka väikeste, kitsastele sihtgruppidele suunatud abipakettide üle otsustamine võttis väga kaua aega ning tekitas ettevõtjates põhjendatud rahulolematust, kuna mitmed valdkonnad, kus reisi piirangutest tekkinud käibelangus oli 70 – 100%, jäid kriisiabist ilma. On selgelt tuntav tendents suunata kriisiabi turismisektori suurematele ettevõtetele, jättes väiksed ja turismiga kaudselt seotud, kuid samuti raskelt kannatanud ettevõtted „külma kätte“.

EVEA suurima sektoriülese organisatsioonina, kelle liikmeskonnas on arvukaid turismiga otse või kaudselt seotud ettevõtjaid ja nende liidud, pöördub Teie poole üleskutsega panna kõik suurema osa oma käibest kaotanud, inimeste vabaliikumisest sõltuvad ettevõtted, sõltumata nende suurusest, esiplaanile EL taastevahendite planeerimise ja jooksva rahastamisperioodi EL-vahendite ümberprogrammeerimise protsessis. Lisaks kutsume Teid üles leidma ministriumide tasandil täiendavaid reserve, millega kiireloomuliselt toetada nende ettevõtete ellujäämist seni, kuni EL uute kriisipakettide vahendid avanevad. **Palume, et ilmutate poliitilist tahet, otsite ja kasutate kõik kättesaadavad vahendid enimkannatanud ettevõtjate päästmiseks!** Ei ole jäänud kaua, kuni turule jõuavad toimivad vaktsiinid ning reisimine hakkab samm-sammult taastuma. Ärge laske seni hävida tuhandetel elujõulistel ettevõtetel, kes on olnud tublid maksumaksjad ja tööandjad, kas iseendale, või ka teistele!

1. Taotleme, et eelmisel nädalal valitsuse eraldatud **täiendav turismisektori kriisiabi** (5 mln eur) jõuaks nüüd eeskätt nende VKE-deni, kes seni ei ole mingit kriisiabi saanud ja kelle käive on seoses reisipiirangutega juba 8-ndat kuud nulli lähedal. Hädas ja abita on väiksed reisibürood ja reisikorraldajad, Tallinna vanalinna jt turismikeskuste käsitöö- ja suveniirikaubandus, käsitöö- ja suveniiride tootjad üle Eesti, vanalinna toidlustus, ööeluga seotud ja muu meelelahutus, ürituskorraldus, väga suur osa giide, väiksed reisijate vedajad ja mittekäibemaksukohuslastest majutuse pakkujad. Me palume Vabariigi Valitsust teha kriisiabi saadavaks ettevõtjatele sõltumata nende suuruselt, vaid lähtuvalt reaalsest Covid-pandeemia ja reisipiirangute mõjust. See ei ole tavaline majanduskriis, kus ellujäämist määravad turujõud, vaid riigil on peamine roll reisi- ja liikumiskiirangute ning nendest tulenevate likviidsusraskuste tekkimisel. Päästmist vajavad ka kõige väiksemad, sest ka nemad on maksumaksjad, samadel alustel suurtega. Tuletame siinkohal meelde, et ca 75% sotsiaal- ja tulumaksust laekub riigile väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatelt.
2. Kõige lihtsam, kiirem ja õiglasem viis oleks **toetada turismiga otse ja kaudselt seotud valdkondi läbi osalise maksutagastuse 2019. a makstud maksude põhjal**. See kataks õiges proportsioonis kõik enimkannatanud ettevõtjad sõltumata suuruselt ning ei tühjendaks Töötukassa reserve, andes samas ettevõtjatele ressursi töötasudeks, aga ka teisteks kuludeks, vastavalt ettevõtja prioriteetidele. Õiguslik ja tehniline alus või pretsedent on selleks olemas: reisilaevanduse toetamiseks sai riik maksutagastuse riigiabilo, kulud selleks on ettenähtud 2021. a eelarves, mis tähendab, et riik/maksuamet on juurutanud tehnilised süsteemid maksutagastuse rakendamiseks. 2019. aasta aruanded peavad olema juba esitatud, EMTAK-koodide järgi tegevusalad deklareeritud, kindlad andmed toetamiseks riigisüsteemides olemas.

EVEA hinnangul on selle meetme maksumus ca 75 miljonit eurot. Rahalist katet meetmele on vähemalt osaliselt võimalik leida läbi perioodi 2014-2020 struktuurivahendite jääkide ümbersuunamise, samuti kasutada selleks riigi poolt juba võetud laenu. Kuigi tegemist on toetusega, ei oleks tegemist riigi poolt vaadatuna kuluga, sest selle abil oleksid päästetud arvukad maksumaksjad, kes järgmisel aastal jätkavad riigikassa täitmist. Toetuse puudumisel lõpetab suurem osa neist tegevuse ning maksutulu asemele tekib kulu Töötukassale. **Toonitame selle toetuse rakendamise kiireloomulisust, sest kevadel 2021 saab olema juba hilja**. Pakume oma vabatahtlikku panust meetme detailide disainimisse, testimisse ja muusse arendustöösse.

Sama toetuse **alternatiivseks formaadiks on püsikulude osaline kompenseerimine**, mille õiguslikuks aluseks on Euroopa Komisjoni Riigiabi ajutine raamistik ja selle 13. oktoobri

2020. a muudatustega lisandunud uus meede: „3.12 Katmata püsikulude katteks antav abi“¹.

3. Tungivalt palume **planeerida REACT-EU raames vähemalt 40 mln eurot turismi uute ärimudelite toetamiseks** sarnaselt EAS'is juba rakendatud meetmele. Suurem ressurss on vajalik selleks, et oleks võimalik taas avada nii suurte kui väikeste projektide taotluste vastuvõtt ning hõlmata innovatsiooniga igas suuruses turismiettevõtjaid, vältides samal ajal ülisuurt konkurentsi toetustele taotlejate vahel.
4. Äärmiselt oluline on suunata piisav ressurss (45-50 mln eur) ka kõigi teiste valdkondade **VKE-de protsesside ja ärimudelite innovatsioonile**. Selleks REACT-EU on ideaalne instrument, sest VKE-d on selle üheks prioriteediks.
5. Väljendame uuesti oma **muret seoses seni puuduva peamiste huvigruppide kaasamisega** EL taastevahendite planeerimisse ning ka siseriiklikult rahastatavate kriisiabi meetmete planeerimisse. VKE-d kui üks peamistest EL taastevahendite sihtgruppidest, peavad olema nendesse protsessidesse kaasatud läbi oma esindusorganisatsiooni. **Palume Vabariigi Valitsusel kiires korras luua vastav ministriumide-ülene konsultatiivne organ ning alustada konsultatsioone huvigruppidega.**

Konstruktivse dialoogi soovidega,

Heiki Rits

EVEA president

evea@evea.ee

Allkirjastatud digitaalselt

¹https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/TF_consolidated_version_amended_3_april_8_may_29_june_and_13_oct_2020_et.pdf